Nro 17.

KURYER LITEWSKI

Z GRODNA DNIA 28. LISTOPADA Roku 1796. W PONIEDZIAŁEK.

z Wiednia d. 12. Listopada.

Trzydziesty trzeci nadzwyczayny dodatek do Nru. 91. Gazety Wiedeńskiey.

Podług nadeszłego od F. Z. M. Barona *Alvinzy* pod d. 4. t. m. rapportu z *Bassano*, korpus Armij pomaszerowało d. 3. wnocy ku wspomnionemu mieyscu dla wypędzenia z tamtąd nieprzyiaciela, lecz ten pościągał tey samey nocy wszystkie swoie forpoczty, *Bassano* i brzeg *Brenty* opuścił i cofnął się do *Vicenza*. Generał Hrabia *Hokenzollern* wszedł bez przeszkody do *Bassano*, a Grał *Liptay* stanął na lewym brzegu *Brenty* pod *Fontanavia*. Woyska nasze niezostały iuż w *Bassano* tylko iednego Majora, iednego Kapitana i 5. żołnierzy, których w niewolę zabrały; przy odeyściu tego rapportu nie było ieszcze wiadomo, co wysłana w pogoń za nieprzyiacielem Komenda zabrać mogła; Generał *Mitrowski* d. 3. osadził woyskiem *Castel della Scalla* i F. Z. M. *Alvinzy* miał nadzieię, iż także i *Primolano* zaymie. Tak dla dania spoczynku woyskom po nagłym marszu, iako też dla powzięcia wiadomości o działaniach F. M. L. *Dawidowich* przeciwko *Trente*, umyślił F. Z. M. *Alvinzy* obrać sobie dobre położenie między *Bassano* i *Vicenza*, i ztamtąd podług okoliczności dalsze swe operacye skutecznie kierować. Chwali wreszcie Generała Hr: *Hohenzollern*, który dowodził przednią strażą, iako też Generała *Liptay*, który z swoią kolumną *Brente* przeszedł; ale szczegulniey wychwala dobre i skuteczne rozporządzenie Majora *Weirotter*, któremu przypisać należy, że nieprzyiaciel nieopierał się nad *Brentą*.

Wnet po nadeyściu ninieyszych doniesień, nadeszła także od F. M. L. *Davidovich* wiadomość, że podług ułożonych wspólnie działań, d. 4. posunął się do *Trente* i bez znaczney straty z naszey strony nieprzyiaciela z tamtąd wyparł. — Nieprzyiaciel na wzgórzach pod *Lavis* miał bardzo dobre położenie: z naszey strony przygotowano się do silnego attaku, spodziewaiąc się w tych górzystych mieyscach mocnego odporu. Generał *Laudon* d. 4. ieszcze zaiął naznaczone sobie przez plan punkta, zbliżył się do *Trente* i dosyć wcześnie osadził most od nieprzyiaciół zapalony. Wielkie kolumny pod Grłami *Reuss*, *Spork* i *Vukasowich*, po trudnych przeprawach przez góry i odparciu w kilku mieyscach nieprzyiaciela, posunęły się tak daleko, że ten widząc z obustron nadeszłe kolumny, zaczął się mieszać; centrum zaś pod Generałem *Ocskay* korzystaiąc z tego, potrafiło wyprzeć go z *Trente* i okolic. Przy odeyściu tego rapportu, główna siła korpusu *Davidovich* znaydowała się pod *Trente*, a forpoczty były w *Mutarello* i w dolinie *Valsuga* pod *Levigo*. — Przyprowadzono iuż do kilkuset niewolników, między któremi iest wielu Officerów. F. M. L. *Davidovich* przyrzeka w krótce uczynić dokładnieyszy rapport; a tym czasem zachwala ogulnie rostropność Generałow, sztabowych i niższych Officerow, oraz odwagę całego Woyska.

z Londynu d. 4. Listopada z Gazety Hambur: Nr: 181.

Depesze Admirała *Elphinstone* datowane d. 19. Sierpnia na Okręcie woiennym *Monarch* w Golfie *Saldanha*, zawieraią następuiące szczegóły względem poddania Eskadry Hollenderskiey pod Admirałem *Lucas*.

Do JW. Admirała albo Officera Kommenderuiącego Okrętami Stanow ziednoczonych w Golfie Saldanha.

Niepotrzeba mi opisywać siły, którą mam honor komenderować, ponieważ ona iest przed oczyma Jego, i mówi dosyć sama za sobą, ale należy mu rozważyć, co skutek siły pod Jego rozkazami zostaiącey dokazać może.

Ludzkość iest obowiązkiem, który wiąże wszystkich ludzi, przeto dla oszczędzenia wylewu krwi, żądam poddania się okrętów pod Jego komendą zostaiących: inaczey, obowiązany będę chwycić się naypierwszey okoliczności, do przypuszczenia silnego attaku, którego skutki nietrudno mu iest przewidzieć. Mam honor bydź &c.

Na okręcie Królewskim *Monarch* w Golfie *Saldanha* d. 16. Sierpnia 1796.

G. K. Elphinstone.

Do JW. Vice-Admirała, i Kommendanta Okrętow Hollenderskich w Golfie Saldanha.

W tym momencie miałem honor odebrać ustną Jego odpowiedź na moy List przez Porucznika *Coffui*. Jeżelim go dobrze zrozumiał, tedy między nami zawieszenie broni do dnia iutrzeyszego trwać będzie. Jest zatym moim obowiązkiem domagać się zapewnienia, że w tym przeciągu czasu okręty i ich ładunki żadney nieponiosą szkody; inaczey nietylko nie będę się czuł obowiązanym dłużey zwlekać attak, ale nawet takowych przestępcow, którzy w moie ręce wpadną, traktować będę w ten sposób, iaki

powszechne Jnstrukcye albo rozkazy Króla w podobnych zdarzeniach dla mnie przepisuią, D. 16. Sierpnia 1796.

G. K. Elphinstone.

Do JW. Admirała G. K. Elphinstone Nayważszego Komendanta Eskadry Króla Jmci W. Brytanij.

Dwa Listy oddane mi przez Jego Officera, z niedostatku tłumacza, wiele czasu do wyłożenia potrzebowały. Możesz bydź pewnym otrzymania iutro rano ostateczney odpowiedzi, i że w ciągu tego czasu, Okręty moiey Eskadry w niczym uszkodzone niebędą, co wszystko przyrzekam nu na móy honor. — Czas ten iest potrzebny dla zwołania moich Adjutantow, końcem złożenia z niemi rady woienney: albowiem odpowiedzialność moia, wkłada na mnie obowiązek zwołania oney. Mam honor bydź &c.

Na okręcie *Dordrecht* d. 16. Sier: 1796.

Engelbertus Lucas.

Do JW. Vice-Admirała G. K. Elphinstone.

Według przyrzeczenia moiego posyłam mu kopią Artykułów kapitulacyi, nie wątpiąc, że uzyskaią iego zezwolenie. W tey nadziei iestem &c.

D. 17. Sierpnia 1796. drugiego Roku wolności Rzpltey *Batawów.*

Engelbertus Lucas.

Artykuły Kapitulacyi.

Art: 1. Vice Admirał *Lucas* chce Vice Admirałowi *Elphinstone* poddać Eskadrę swoię pod następuiącemi warunkami: *Odpowiedź*. Vice-Admirał iest powodowany sentymentami ludzkości przeszkadzać krwi rozlewowi, i uważa poddanie się Hollenderskiey Eskadry iako rzecz konieczną, nie zaś dobrowolną:

Art: 2. Admirał Angielski przeznaczy dwa okręty: to iest Fregaty *Braave* i *Sirene*, na którychby Vice-Admirał, Officerowie i ludzie bez przeszkody do *Hollandyi* udać się mogli, i Officerowie zatrzymaią swoie szpady.

Odpowiedź. Odrzucono, z przyczyny, że Okręty które z *Toulonu* i innych mieysc w podobnych okolicznościach wysyłane były, przeciwko prawom woiennym i Narodów zatrzymane zostały, i ludzie na nich znayduiący się w niewolę zabrani; lecz Officerowie, którzy się dostaną w niewolę, zatrzymaią szpady swoie dopoki się należycie zachowywać będą i traktowani zostaną z względami randze ich przyzwoitemi.

Art: 3. Admirał Hollenderski, Officerowie i ludzie zatrzymaią bez rewizyi swóy maiątek prywatny, a reszta ludzi, których niemożna będzie zabrać na Fregaty, ma bydź odesłana do *Hollandyi* w sposob, iaki Admirał Angielski za nayprzyzwoitszy osądzi.

Odpowiedź. Wszelka własność prywatna właścicielom w zupełney całości iest uręczona, niewolnicy zaś stosownie do Aktów Parlamentu i Królewskich rozkazów oraz dobrze znanego sposobu myślenia Officerów Angielskich traktowani będą.

Art: 4. Wspomnione Fregaty będą opatrzone w żywność potrzebną i wystarczaiącą dla ludzi na nich transportowanych, i ta żywność wzięta będzie z Okrętów Hollenderskich.

Odpowiedź. w 6. Artykule.

Art: 5. Te Fregaty za przybyciem do Hollandyi, odesłane zostaną do Anglij, i J. K. Mci W. Brytanij wydane.

Odpowiedź. w 2. Artykule.

Art: 6. Ludziom wolno będzie po długiey żegludze wynijść na brzeg i nabrać potrzebney żywności.

Odpowiedź. To zależy od Generał-Majora Komenderuiącego Woyskami nadbrzeżnemi, ale Naywyższy Komendant Floty uczyni to wszystko, cokolwiek los każdego względem żywności, pomieszkania i wszelkich wygod ile możności osłodzić zdolne iest, i ile można wymagać; tymi zaś, którzy iego niewolnikami zostaną, tak rozrządzi, iak wymagaią po nim sentymenta iego i powinność, którą iest winien swemu Monarsze i Krajowi.

Chorzy do Królewskich Szpitalow przyięci i tak iakby Anglicy traktowani będą. Naywyższy Komendant nieomieszka także stosownie do swoiey chęci i obowiązku, niewolnikow naylepszą i naykrótszą drogą do *Europy* odesłać.

Art: 7. Batawska Narodowa bandera dopóty na Okrętach Hollenderskich zawieszoną zostanie, póki ludzie na nich znaydować się będą.

Odpowiedź. Bandera Batawska musi bydź odięta, skoro Officerowie J. K. Mci *W. Brytanij* weydą wpośrzyd tych okrętów.

G. K. Elphinstone. Engelbert Lucas.

John Jackson Sekretarz Naywyższego Angielskiego Komendanta, Clemens Benedictus Sekretarz Naywyższego Hollenderskiego Komendanta.

Do JW. Vice-Admirała Lucas.

Miałem honor odebrać List iego z punktami do Kapitulacyi. Przyłączam tu list móy i odpowiedzi, które spodziewam się, że przyimiesz. — Oświadczyłem Kapitanowi *Claris* powolność moię względem odesłania WP. Dobr: i innych Officerów chcących powrócić do *Europy*, na ich słowo honoru,

przez Okręt transportowy *Maria*, ale zbroynego Okrętu niemogę pozwolić.

Możesz WP. Dobr: polegać na wszelkich ile w moiey mocy będzie, usługach przyiacielskich. Jeżeli przyłączone Artykuły nie otrzymaią Jego zezwolenia, tedy na znak tego, każesz zdiąć banderę pokoju, ażeby każda strona nieprzyiacielskie kroki rozpocząć mogła.

Dnia 17. Sierpnia 1796.

Elphinstone.

Wyszczegulnienie zabranych Okrętow Hollen:

Nazwiska	*Kommen:*	*Armaty*	*Woy:*
Dordrecht	Vice-Admir Lucas	66.	370.
Revolution	- Rhaebender - -	66.	400.
Adm: Tromp	- Valkenburg - -	54.	280.
Castor - -	Clariffe - -	44. -	240.
Braave - -	Zoetmanns -	40. -	234.
Bellona -	Valk -	28. - -	130.
Sirene - -	de Cerf - -	26. - -	130.
Hawik - -	Bezemer -	18. - -	76.
Maria Okręt Prowiantowy	- - -	-	112.
		342.	1,972.

Wiele się znayduie Armat mosiężnych. Na Okrętach było 4. Armaty od Artylleryi polowey. Woyska są pod komendą Vice-Admirała, Podpułkownik *Henri* iest Generał Adjutantem, a P. *Grandecour* Komendantem Artylleryi.

Eskadra Angielska składała się z 7. liniowych i z 7. inszych woiennych Okrętów.

Dnia 19. Sierpnia 1796. (*podpisano*)

Elphinstone.

z Paryża 3. Listopada. z Gazety Hamburskiey Nr: 182.

Po 3. Miesięczney Prezydencyi Obywatela *Reveillere Lepeaux*, obrany został Prezydentem Dyrektoryatu O. *Barras.*

Przybył tu Pelnomocnik od Landgrafa *Heffen Kafselskiego*, dana mu była d. 31. Października publiczna od Dyrektoryatu Audyencya, na którey następuiącą miał mowę:

Obywatele Dyrektorowie.

Xiąże Landraf *Heffen Kafselski* mianuiąc mnie na pełnomocnego Ministra przy Dyrektoryacie wykonawczym Rzpltey Francuzkiey, zalecił, abym w Jmieniu iego oświadczył wysoki szacunek dla Rządu, i dla osob władzę wykonawczą piastuiących.

Jeżeli zdarzenia na końcu przeszłego wieku i zupełna polityki odmiana w połowie teraznieyszego rozrywały związki przyiaźni, które w poprzedzaiących wiekach Heffow z Francią łączyły, a które dotychczas słodko wspominamy; tedy znaioma gorliwość, z którą Xiąże Landgraf przystąpił do Bazyleyskiego pokoiu, i iego obeyście się od tey ważney epoki, naylepiey okazuią iak szczerze żąda przywrócić dobre porozumienie, i szczęście swoiego ludu zabespieczyć. Takie Sentymenta są naytrwalszą rękoymią traktatow i słuszności wzaiemnych związków. — Przyimiycie więc Obywatele Dyrektorowie, przezemnie oświadczenie zupełney przychylności, którą Pan moy Landgraf, Rzpltey Francuzkiey Ofiaruie, i bądźcie pewnemi naygorętszey iego chęci, okazania tego wszystkiego przez niewątpliwe dowody. Za szczęśliwego siebie poczytuię, że JXM. Pan móy raczył mnie obrać do utrzymania i utwierdzenia dobrey harmonij między temi dwoma narodami. Nayusilniey będę się starał zasłużyć na zaufanie Dyrektoryatu i iego affekt pozyskać. Raczcie, przyiąć zapewnienie moiego dla was uszanowania, i nayżywsze zyczenie za pomyślność i szczęście Rzpltey Francuzkiey.

Odpowiedź Prezydenta.

Narod Francuzki w każdym czasie z prawdziwą chęcią odnowi związki przyiaźni, łączące go z tak wielu Mocarftwami, które przez źle zrozumiany interefs, lub przez ohydne intrygi w rozmaitych czasach od niego się oddzielały.

Rzeczpospolita Francuzka ieft bez wątpienia nadto mocna, ażeby się lękać miała liczby swych Nieprzyiacioł, iakabykolwiek ona bydź mogła, ale też razem ieft nadto Szlachetnego umysłu, i otwartego serca, i nadto szanuie ludzkość, aby nie miała ukontentowania pomnożyć liczbę przyiacioł, i ze wszyftkiemi swoiemi Sąsiadami w pokoiu zoftawać.

Landgraf *Hefsen Kafselfki* ieft iednym z pomiędzy tych, z któremi Dyrektoryat naywięcey sobie życzy zawrzeć związki przyiaźni. Słuszne iego poftępowanie, aż do tego momentu okazywane było w sposobie, który mu zaszczyt, czyni, a razem zasługuie na życzliwość i affekt Rzpltey Francuzkiey.

Może się on zupełnie na nią spuścić, rownie i ci wszyscy, którzy względem niey podobnie poftępowali.

Dyrektoryat Wykonawczy powodowany duchem wolnego ludu Francuzkiego, niechce więcey manowcami ciemney i wykrętney polityki chodzić. Odpowiada on na subtelność swoich Nieprzyiacioł przez iawne poftępowanie, a na życzliwość swoich Przyiacioł przez wzaiemność ftałego i nieodmiennego przywiązania.

Bogdayby wszyftkie Rządy dla szczęścia i spokoyności ludu, wyrzekły się dawnych swych maxym, i do podobnych się zasad wróciły.

Mości Panie Pełnomocny Miniftrze! Dyrektoryat wykonawczy z uczuciem prawdziwego ukontentowania słuchał oświadczenia przychylności dla Narodu Francuzkiego i iego Rządu, któreś w Imieniu Landgrafa *Hefsen-Kafselfkiego* uczynił; Pro-

siemy WP. abyś mu oświadczył wdzięczność Dyrektoryatu, i zapewnił, że nic ze strony Rzpltey Francuzkiey, nie potrafi naruszyć tak szczęśliwey harmonij.

Dyrektoryat Wykonawczy, winien iest także oświadczyć WP. podziękowanie za iego szczere życzenie ściągaiące się do szczęścia i pomyślności naszey Rzpltey. Pewni iesteśmy, że wzaiemne zaufanie w czasie WP. bytności między nami panować będzie, tak dla szczęścia Obu Narodow, iakoteż dla własnego WP. ukontentowania. &c.

z Paryża 6. Listopada z Gazety du Bas-Rhin Nro 91.

Zurnal pod tytułem *Obrońcow Oyczyzny*, zawiera następuiące Urzędowe doniesienia.

Armia Włoska. Dyrektoryat wykonawczy odebrał depesze od Generała *Buonaparte*, pod datą 25 Października z *Werrony*, z ktorych się pokazuie, że Armia Włoska, zawsze iest w naylepszym położeniu. Nieprzyiaciel zdawał się chcieć przeyść *Piava* dla wzięcia pozycyi nad *Brenta*, lecz General en Chef przez swoie dyspozycye, proiekta iego w niwecz obrócił. Pokoy z Królem *Neapolitańskim* i nasza sytuacya z Narodami Włoskiemi, zapewniaią nam utrzymanie się przy naszych zdobyczach. Pomiędzy wiadomościami tyczącemi się opuszczenia *Korsyki* przez *Anglikow*, iest to, że 600 Maytkow i Zołnierzy, w *Korsyce* zabranych, przyprowadzono z *Bastii* do *Livorno*. General *en Chef* donosi, że Gl. *Wurmser* naywiększy cierpi niedostatek, że niema wina, ani furażow; że Garnizon ie konie, i że się znayduie 15,000 chorych. &c.

Wypis z Zurnału Armii Włoskiey.

Korpus Nieprzyiacielski przeszedłszy *Pieva*, udał się był na *Castel Franco*. General *Massena*, który iest w *Bassano*, o tym się dowiedziawszy, dał rozkaz 20 *Vendemiaire* Szefowi Brygady *Leclerc*, aby udał się z Korpusem Woysk dla zabrania Korpusu Nieprzyiacielskiego, będącego w *Castel-Franco*. Expedycya ta z naywiększą precyzyą była wykonana; przede dniem ieszcze Nieprzyiaciel był attakowany z właściwą Zołnierzom Francuzkim odwagą, został rozproszony i ścigany: koło 30 ludzi było zabitych i 20 koni: zabraliśmy także kilku niewolnikow. Gl. *Massena*, który nie cierpi przed sobą Nieprzyiaciela, posyła oddziały Woyska nad *Pieva*, attakuie i zabiera wszystkie małe stanowiska na drugiey stronie rzeki będące, podpisano *Alex: Berthier.*

General en Chef Armii Sambry i Mozy do Dyrektoryatu Wykonawczego. w Główney Kwaterze Koblentz 7. Brumaire roku 5. (37. Pazdziernika.)

Obywatele Dyrektorowie.

Mam honor donieść o pomyślnym attaku, który zawczora d. 5. prawe skrzydło uczyniło w całey swey linii od *Kreutznach* aż do *Kaiserslautern*. Woyska Rzpltey cuda dokazywały, a Generałowie nie przestawali dawać dowodow męztwa swoiego. Korpus Armii pod Gen: Dywizyi *Ligneville*, ktorego zimna rozwaga, talenta i nieustraszone męstwo, tak pożyteczne były w Roku 1792 pod *Montmedi*, ruszył równo ze świtem, i bił się aż do nocy, to iest, aż póki nie został Panem pozycyi, których Nieprzyiaciel z naywiękzą zaciętością bronił.

General *Poncet*, którego byłem posłał dla utrzymania kommunikacyi między *Sarre, Libre* i *Bitche*, poszedł z *St Wendel* do *Kaiserslautern*, które to mieysca, wypędziwszy z tamtąd Nieprzyiaciela, opanował. General *Hardi* zaiął ciasniny *Falkenstein* i *Kircheim-Poland*, i tamże stanął z Woyskiem. General *Lorges* wziął ciasninę *Furfeld* i *Disenthal*. General *Dauriez* Kommenderuiący centrum Armii, przeszedł *Nahe* pod *Lobbenheim* pomimo ognia z 8. armat, i otworzył sobie drogę za pomocą bagnetow: a zdobywszy 3 Włoski na Nieprzyiacielu, dopomogł do prędkiego marszu General-Adiutantowi *Gauloy*, który opanował *Bingen* i straszną górę *St Roch*. — Gen. *Klein* Kommenderuiący Kawaleryą rezerwową, tak pomnożył swe obroty, iż wstrzymał wszystkie attaki, i tę rezerwę z 6,000 złożoną, złączywszy z centrum Armii, przymusił Nieprzyiaciela będącego w liczbie 11,000 do cofnienia się. Nieprzyiaciel był przymuszony opuście 4 swoie Obozy. Strata iego nie iest nam dobrze wiadoma, ale musi bydź bardzo znaczna. Zostawił 5. Szefow zabitych na placu potyczki: zabraliśmy prócz tego 100. Niewolnika i iednę armatę. Kommendant letkiey Artyleryi, Ob: *Dubois*, zdemontował mu kilka sztuk armat przez dzielność swoiego ognia. General Adintant Szef Sztabu tego Korpusu, dał znakomite dowody swoich talentow i zdatności. [*Podpisano*] *Bournonville.*

z Koblentz 9 Listopada z teyże Gazety.

Generałowie Francuzcy i Austryaccy mieli z sobą wczoray konferencyą w *Neuwied*. Wieść o bliskim zawieszeniu broni coraz więcey nabiera pewności, zapewniaią nawet, że w tey mierze propozycye iuż są podane: ale nie mówią gdzie i od ktorey strony. Niewidać teraz innych w naszych Okolicach poruszeń, prócz transportow żywności i furażow; cała linia Armii Francuzkiey w zupełney iest spokoyności.

z Kolonii 11. Listopada. z teyże Gazety.

Nic zgoła niema nowego w naszych Okolicach. Niesłychać o *Urządzeniu* Administracyinym tych Kraiow, a exekucya Dekretu 28 *Floreal* wydanego w tey mierze, idzie bardzo opieszale. Mówią o wkrótce nastąpić maiącym zawieszeniu broni.

No. 17.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z GRODNA DNIA 28. LISTOPADA R. 1796. W PONIEDZIAŁEK.

z Strasburga d. 2. Listopada. z Gazety Berlińskiey Nr: 139.

Część Armij *Renu* posuneła się ku *Landau,* onegday znaczny park artylleryi w tęż stronę poprowadzono. Generał *Oudinot* komenderować będzie nad rzeką *Queich* — Generał *Lignville* ma Komendę nad wszystkiemi woyskami w *Hundsruck.* Prawe skrzydło pod rozkazami Grła *Poncet* stoi w stronie S *Wendel. Kayserlautern* zawsze iest zaięte przez woyska nasze. Armią północną nad *Sieg* Komenderuie Generał *Macdonat.* Mieysce Grła *Beurnonville,* który ma powrócić do *Hollandij,* zaſtąpi Grał *Kleber.* Cała Armia *Sambry i Mozy* znayduie się teraz na lewym brzegu *Renu.* oprócz korpusu, który broni szańcu mostowego przy *Neuwied.* Zdaie się że niezgoda, która panowała między Zolnierzami tey Armij i Armij północney, była powodem do rozłączenia onych.

Generał *Tholme* komenderuie w *Huningue*n. a Generał *Abatucci* w twierdzy, gdzie iest do 8,000 ludzi — Dywizye Generałow *Ferino i Dufour* są z sobą w bliskości; pierwszego główna kwatera w *Blozheim,* drugiego w *Ilugenheim.* Generał *Fröhlich* rozciągnął woyskiem swoim kordon od *Weil i Lorrach* aż do *Rheinfeld.* — Kanton de *Bâle* kazał oświadczyć swoią uniżoność Xciu Karolowi i Generałowi Moreau Szwaycarowie zachowuią naysciśleyszą neutralność. —

z Strasburga d. 4. *Listopada z teyże Gaze:*

Główna Kwatera Grła *Moreau* iest zawsze w *Schiltingen.* Generał Desaix znayduie się w l' *Al du Rhin.* Ze strony *Kehl* nic ieszcze ważnego nie zaszło; przygotowania z iedney i drugiey strony są straszne. Republikanie ruinuią zupełnie wieś przy *Kehl.* Austryacy z swoiey strony *Neimuhl i Kovla,* obrócili na koszary; wszyscy mieszkańcy musieli ustąpić. Szaniec mostowy przy *Kehl* z redutami, minami i t. d iest jedną z naymocnieyszych fortec, które kiedykolwiek w czasie woyny wystawione były. Wielki most, iako też mosty pływaiące, zupełnie są zasłon one od attaku z lądu lub przez wodę. Twierdza ta broniona iest przez 20,000 ludzi i 80. Armat.

Za posunięciem się woysk naszych z *Landau.* Grał *Hotze* cofnął się z swoim korpusem do *Manheim;* Zaymuiemy teraz *Speyerbach i Spire.* Dywizya Armij *Sambry i Mozy,* która awansowała z *Hundsruck.* zbliża się teraz do *Renu,* i ma prostą kommunikacyą z Grałem *Moreau.*

z Manheim d. 8. *Listopada z teyże Gaze:*

Francuzi zaymuią ieszcze *la Rehhutte i Neuhoff,* ale się cofneli z *Mutterstadt.* Korpus, który za pomocą mgły zbliżył się wczora do naszych okolic, składał się z kilku tysięcy ludzi; republikanie widząc woyska nasze postępuiące ku sobie, krzyczeli, aby się wrócily, gdyż, mówili oni, niemaią inszego zamiaru, tylko póyść na kwatery zimowe.

Ciężka Artyllerya i ammunicye, będące w drodze, do Kehl miały iuż tam stanąć. D. 4. t. m. Francuzi w znacznym korpusie, po większey części Kawaleryi, uczynili wycieczkę z *Kehl* od *Meumuhl,* i udało się im odeprzeć forpoczty Austryackie; w tey akcyi zginelo nieco ludzi z iedney i drugiey strony. Republikanie cofnęli się potym, a Austryacy zaieli pierwszą swoią pozycyą. Główna Kwatera Arcy Xięcia Karola iest zawsze w *Offenburg.*

z Frankfortu d. 9. *Listopada z teyże Gazety.*

Woysko Austryackie stoiące teraz od *Rastad* aż do *Bâle,* wynośi do 100,000 ludzi. — Donoszą z *Alzey* pod datą 5 że patrole Francuzkie posuwaią się często aż do tego miasta; ze strony także lasow, części Woyska ich ciągną się przez *Kirchheim* aż do *Grunstadt.* Woyska z Garnizonu *Moguntckiego* zaymuią wsie *Nider i Ober-Ulm,* tudzież brzeg rzeki *Selz.* Oddziały Cesarskich przychodzą często z *Openheim* do *Alzey.* Według listow od Granic *Tyrolu.* Francuzi wypędzeni zostali z Biskupstwa *Trente* i Hrabia *Alvinzy* postępuie do *Mantuy* na czele 50,000 ludzi.

z Paryża 6. *Liſtopada z Gazety Berlin: Nro* 139.

Zurnał *Obrońcow Oyczyzny.* daie hiſtoryczne i dekadowe opisanie czynności Armii Włoſkiey od 1. do 20 *Vendemiaire.* Oto naywaźnieysze iego Artykuły.

Dnia 16. *Vend:* (7. Paździer:) o 6. z rana, Nieprzyiaciel uczynił wycieczkę z *Mantui,* na ſtanowiſka zaięte przez Dywizyą Gł: *Sahuguet* Miał w zamiarze sprowadzić dla siebie furaże i drzewo. Cztery

tysiące ludzi wyszło przez bramę de *Secours*, a koło 600 wysiadło ze ſtatkow przy oſtatnich naszych ſtanowiſkach. Nieprzyiaciel odparł był zrazu nasze forpoczty i posunął się blizko *Marmirolo*: lecz Gł: *Saguet* zebrawszy znaczną część swoiey dywizyi, przymusił Nieprzyiaciela do nagłego powrotu do *Mantui*. Kawalerya Auſtryacka tak mężnie była ścigana, że nayw iększa część porzuciła wiązki siana, co z sobą na koniach miała. Oddział Infanteryi Nieprzyiacielſkiey ze 120 ludzi, zoſtał przez iedenaſtą poł-Brygadę odcięty i poddał się w niewolą: druga część z 25 ludzi złożona, przyparta do bagniſka, była także przymuszona poddać się.

W tey akcyi, ktora 9. godzin trwała, Woyſka Francuzkie wszędzie męſtwem liczbę zaſtępowały: bardzośmy mało ludzi ſtracili. Strata Nieprzyiaciela była daleko większa, i wycieczka niepożyteczna, gdyż niemógł sprowadzić ni siana, ni drzewą do Fortecy.

D. 9. Pazdzier: bardzo był wielki wyſtrzał w *Mantui*: zdaie się według doniesień, że Magazyn prochowy na powietrze wyſkoczył. Wſtrząśnienie tak było mocne, że wiele okien pootwierało się w Zamku *Borgoforte*, o 7. *mil* od *Mantui*.

D. 10. Nieprzyiaciel pokazał się o południu między *Prada* i St *Antoine*, ale po łetkich z ręczney broni wyſtrzałach, zoſtał odpartym.

z Konſtantynopola, 24 Września. z teyże Gazety.

Porta, ktora do tego czasu wahała się wysłać Miniſtra swego do *Paryża*, zdecydowała się nakoniec w tey mierze, do czego też niemało pomogły remonſtracye JPana *Verninac*. Wielki Sułtan wybrał na tę funkcyą *Ali Efendego*, tego samego, który był dawniey nominowany na Miniſtra do Berlina, ale ktorego miſsya na niczym się zkończyła. Nowo obrany Ambaſsador czyni iuż wszelkie przygotowania do wyiazdu.

z Venecyi 20 Października z teyże Gazety.

Podług wiadomości partykularnych Garnizon Mantuy uczynił wycieczkę, pobił nieprzyiaciela 14 16 i 17. t. m. i zabrał 20 Statkow amunicyą naładowanych na rzece *Po*

D. 18. Generał *Buonaporte* był w Bolonij i powracaiąc do Armii swoiey, przeieżdżał przez *Ferrarę*. Korpus od 1,500 Francuzow i Bolończykow opanował Miaſto *Imola* w *Romanij*. Kardynał *Chiaramonte* ucieczką się salwował. *Faienza* ieſt w niebespieczeńſtwie. *Bolonia* wyraznie deklarowała ſię przeciwko Papieżowi.

ODPOWIEDZ

Mieszkańcow prawego brzegu Renu na proklamacyą Generała Beurnonville 21 Pazdzier: wydaną. z Zurnalu Frankfortskiego Nr: 176.

GENERALE.

Czytaliśmy odezwę twoię do Mieszkańcow na tey stronie Renu, podobną prawie tey, iaką wydał dawniey twoy poprzednik Generał Jourdan. Daliśmy wtenczas wiarę słowu Francuzow i zostaliśmy oszukani Powodzenie oręża poddało nas pod dyskrecyą woysk Francuzkich. Przyzwyczaieni byliśmy nic więcey nieuważać w naszym nieprzyiacielu, iak tylko woiownika, i spokoynie oczekiwaliśmy losu naszego. Lecz iakie było nasze zadziwienie i trwoga, kiedy horda morderców i łupieżcow napadła na nasze siedliska, wydarła nasze własności, zgwałciła nasze, Córki i żony, a kwitnące okolice nasze na łup i spustoszenie podała: tak dalece, że mieszkańcy w ostatniey nędzy tułać się muszą, szukaiąc nadaremnie w ruinach i gruzach, spokoynego schronienia, gdzie przepędzali dni szczęśliwe... Możeſzże więc Generale pytać się, czemuśmy się porwali do broni? ... Łzy naszych dzieci, uciski waszych Kommiſſarzow prawa i upoważnione, niewypowiedziane rabunki waszych Armii, przymusiły nas porzucić stan spokoyny i wziąść się do Oręża. Rzuć tylko okiem koło siebie Generale, a obaczysz nayokropnieyszy obraz spustoszenia. Ten obraz będzie dostateczną odpowiedzią na twoie zapytanie.

Przyrzekasz nam Generale bezpieczeństwo osob i maiątkow, a w tym momencie kiedy to czynisz zaręczenie, żołnierze Francuzcy rabuią i pustoszą nieszczęśliwe Prowincye Niemieckie zaięte ieszcze przez twoie Kommendy. Możemyż polegać na słowie, które Jourdan dał i niedotrzymał, a które woyska pod twoiemi rozkazami zostaiące, gwałcą w sposob nayokropnieyszy, w tenczas, kiedy ie daiesz nayuroczyściey. Wierzemy Generale, że ieſteś czuły na nieszczęścia ludzkości, i że chcesz one osłodzić; ale się pewnie niezastanawiasz nad tym, iak niepodobną iest rzeczą utrzymać w granicach powinności i posłuszeństwa, przez sentyment honoru, Armią, gdzie niema węgdzidła prawa, porządku i subordynacyi. Twoia Oyczyzna iest napełniona wielkiemi obietnicami i proklamacyami Rządowemi; Niemcy wystawuią okropny widok okrucieństw i spustoszenia waszych Armij. Porownay to dwoie z sobą Generale, a sam powiesz, co powinniśmy trzymać o słowie w ten sposob dochowywanym.—

Przedsięwzięcie nasze iest stałe. Bronić będziemy naszego życia i naszych własności, gdyby armie Francuzkie miały to szczęście przyiść ieszcze raz do nas. Wasza Maſſa Narodowa przez groźne Dekreta zebrana, zalała była naszą Ziemię, i otrzymała raz korzyść nad woyskami Cesarskiemi: ale duch Narodowy w nas ożył; potrzeba przymusza wziąść się do oręża, a rozpacz nauczy woiować. Za każdym krokiem, ktory uczynicie naprzód, będziecie musieli walczyć z Narodem szukaiącym zemsty za znieważenie kobiet, zamordowanie swych dzieci, i zniszczenie swych domow.